

ԾՐԱԳԻՐ

ՏՐԱՎՄԱՏԻՉՄԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ 2015-2020 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ

Միջոցառման անվանումը	Պատասխանատու	Համակատարող	Կատարման ժամկետը	Ակնկալվող արդյունք	Ակնկալվող ֆինանսական միջոցներ	Վերստուգելի չափանիշ
Ռազմավարական ուղղություն 1. Նպատակը՝ Հայաստանի Հանրապետությունում տրավմատիզմի կանխարգելման ուղղությամբ բոլոր շահագրգիռ կողմերի ակտիվ համագործակցության իրականացում						
1) Ստեղծել տրավմատիզմի կանխարգելմանն ուղղված գործողությունների իրականացման համար մշտապես գործող աշխատանքային խումբ:	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	<p>ՀՀ սպորտի և երիտասարդության նախարարություն</p> <p>ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն</p> <p>ՀՀ ԿԱ ՀՀ ոստիկանություն</p> <p>ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարություն</p> <p>ՀՀ մշակույթի նախարարություն</p> <p>ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն</p> <p>ՀՀ քաղաքաշինության նախարարություն</p> <p>ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարություն</p> <p>Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p> <p>Միջազգային կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p>	2015 թվական	Տրավմատիզմի կանխարգելման կարգավորմանն ուղղված գործողությունների համակարգված իրականացում:	Ֆինանսավորում չի պահանջում	Աշխատանքային խմբի համար սահմանված գործունեության կարգին համապատասխան իրականացված աշխատանքներ:

Ռազմավարական ուղղություն 2. Նպատակը՝ Հայաստանի Հանրապետությունում վնասվածքների հետևանքով առողջությանը հասցված վնասների տվյալների ու մասշտաբների վերլուծության, տրավմատիզմի հիմնական գործոնների, պատճառների բացահայտման և համաճարակաբանական հսկողության արդյունավետ գործընթացի իրականացում

<p>1) Մշակել տարբեր տեսակի վնասվածքների մշտադիտարկման, վերլուծության, գնահատման, ցուցանիշներ/չափանիշներ:</p>	<p>ՀՀ առողջապահության նախարարություն</p>	<p>ՀՀ սպորտի և երիտասարդության նախարարություն ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն ՀՀ ԿԱ ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարություն ՀՀ մշակույթի նախարարություն ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ քաղաքաշինության նախարարություն ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարություն Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p> <p>Միջազգային կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p>	<p>2016 թվական</p>	<p>Տարբեր տեսակի վնասվածքների մշտադիտարկման, վերլուծության, գնահատման, կանխատեսման կանոնակարգված գործընթացի ապահովում:</p>	<p>Ֆինանսավորում չի պահանջում</p>	<p>2020 թվականին մշտադիտարկման արդյունքների վերլուծություն և տեղադրում ՀՀ առողջապահության նախարարության կայքում:</p>
<p>2) Բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող առնվազն 2 կազմակերպություններում փորձարարական կարգով գործադրել տարբեր տեսակի վնասվածքների՝ դեպքի վրա հիմնված համաճարակաբանական հսկողության</p>	<p>ՀՀ առողջապահության նախարարություն</p>	<p>ՀՀ սպորտի և երիտասարդության նախարարություն ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն ՀՀ ԿԱ ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարություն ՀՀ մշակույթի նախարարություն ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ քաղաքաշինության նախարարություն ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարություն Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p>	<p>2016-2019 թվականներ</p>	<p>Բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպություններում տրավմատիզմի տվյալների հավաքագրման գործիքի/չափանիշի առկայություն, համաճարակաբանական</p>	<p>ՀՀ օրենքով չարգելված աղբյուրներ</p>	<p>2020 թվականին ձևանմուշների գործադրման արդյունքների ամփոփում և հաշվետվության կազմում:</p>

<p>համակարգի համար անհրաժեշտ հաշվետվության/ հաշվառման ձևանմուշներ:</p>		<p>Միջազգային կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p>		<p>հսկողության համակարգի ձևավորում:</p>		
<p>3) "Էլեկտրոնային առողջապահություն" միասնական էլեկտրոնային տեղեկատվական համակարգում մշակել և գործադրել տրավմատիզմի մշտադիտարկման տվյալների հաշվառման և հաշվետվություններ վերծանելու գործիքներ՝ ըստ տեսակների:</p>	<p>ՀՀ առողջապահության նախարարություն</p>	<p>ՀՀ սպորտի և երիտասարդության նախարարություն ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն ՀՀ ԿԱ ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարություն ՀՀ մշակույթի նախարարություն ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ քաղաքաշինության նախարարություն ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարություն Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p> <p>Միջազգային կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p>	<p>2016-2017 թվական</p>	<p>Տվյալների վերլուծություն և տրավմատիզմի կանխարգելման ուղղորդված գործընթացների պլանավորում:</p>	<p>ՀՀ օրենքով չարգելա ծառայուր նե ր</p>	<p>2020 թվականին տրավմատիզմի համաճարակաբան ական հսկողության համար անհրաժեշտ մշտադիտարկման էլեկտրոնային տվյալների վերծանում "Էլեկտրոնային առողջապահություն " միասնական էլեկտրոնային տեղեկատվական համակարգից:</p>
<p>4) Տրավմատիզմի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկատվությունը</p>	<p>ՀՀ առողջապահության նախարարու</p>	<p>ՀՀ սպորտի և երիտասարդության նախարարություն ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն ՀՀ ԿԱ ՀՀ ոստիկանություն</p>	<p>2020 թվական</p>	<p>Տրավմատիզմի վերաբերյալ անհրաժեշտ էլեկտրոնային</p>	<p>ՀՀ օրենքով չարգելա ծ</p>	<p>2021 թվականին միասնական էլեկտրոնային տեղեկատվական</p>

<p>ներառել "Էլեկտրոնային առողջապահություն" միասնական էլեկտրոնային տեղեկատվական համակարգում:</p>	<p>թյուն</p>	<p>ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարություն ՀՀ մշակույթի նախարարություն ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ քաղաքաշինության նախարարություն ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարություն Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p> <p>Միջազգային կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p>		<p>տեղեկատվության ամբողջականության ապահովում:</p>	<p>աղբյուրներ</p>	<p>համակարգում ներառված է տրավմատիզմի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկատվությունը:</p>
<p>5) Տրավմատիզմի կանխարգելման ծրագրի միջոցառումների գնահատում, գնահատման արդյունքների հիման վրա տրավմատիզմի այլ տեսակների կանխարգելման ծրագրերի մշակում:</p>	<p>ՀՀ առողջապահության նախարարություն</p>	<p>ՀՀ սպորտի և երիտասարդության նախարարություն ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն ՀՀ ԿԱ ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարություն ՀՀ մշակույթի նախարարություն ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ քաղաքաշինության նախարարություն ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարություն Հասարակական կազմակերպություն/ներ (համաձայնությամբ)</p> <p>Միջազգային կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p>	<p>2018-2020 թվականներ</p>	<p>Տրավմատիզմի այլ տեսակների կանխարգելում:</p>	<p>Հայաստանի Հանրապետության օրենքով չարգելված աղբյուրներ</p>	<p>2021 թվականին ծրագրի գնահատումից հետո առնվազն երկու ծրագրերի առկայություն:</p>

Ռազմավարական ուղղություն 3. Նպատակը՝ Հայաստանի Հանրապետության բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպություններում տրամադրվող ծառայությունների կատարման որակի գնահատման, մշտադիտարկման և վերլուծության, բոլոր մակարդակներում տրամադրվող բժշկական օգնության և ծառայությունների որակի, ինչպես նաև տրավմատիզմի բարդությունների, հետևանքների և կանխարգելման վերաբերյալ բուժաշխատողների շարունակական կրթության ապահովում:

<p>1) Բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող առնվազն 2 կազմակերպություններում փորձարարական կարգով ներդնել տարբեր վնասվածքներով հիվանդների վարման ուղեցույց/ներ և պատշաճ բժշկական օգնություն ցուցաբերելու համար անհրաժեշտ դեղորայքի, բժշկական նշանակության իրերի և պարագաների օրինակելի ցանկ:</p>	<p>ՀՀ առողջ ապահության նախարարություն</p>	<p>ՀՀ սպորտի և երիտասարդության նախարարություն ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն ՀՀ ԿԱ ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարություն ՀՀ մշակույթի նախարարություն ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ քաղաքաշինության նախարարություն ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարություն Հասարակական կազմակերպություն/ներ(համաձայնությամբ) Միջազգային կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p>	<p>2019 թվական</p>	<p>Բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպություններում վնասվածքներով տուժածների վարման միջազգային մոտեցումների որդեգրում:</p>	<p>ՀՀ օրենքով չարգելափակված աղբյուրներ</p>	<p>2020 թվականին փորձարարական գործընթացի արդյունքների ամփոփում, հաշվետվության և առաջարկությունների առկայություն:</p>
<p>2) Կազմակերպել տրավմատիզմի ոլորտում ընդգրկված մասնագետների փուլային շարունակական ուսուցում:</p>	<p>ՀՀ առողջ ապահության նախարարություն</p>	<p>Տեղական ինքնակառավարման մարմիններ (համաձայնությամբ) Հասարակական կազմակերպություն/ներ (համաձայնությամբ) Միջազգային կազմակերպություն/ներ (համաձայնությամբ)</p>	<p>2019 թվական</p>	<p>Տրավմատիզմի կանխարգելման ոլորտում ընդգրկված մասնագետների գիտելիքների և իրազեկվածության բարձրացում:</p>	<p>ՀՀ օրենքով չարգելափակված աղբյուրներ</p>	<p>Առաջին փուլում շարունակական ուսուցման դասընթացներին առողջապահական ոլորտի համապատասխան մասնագետների առնվազն 20% -ի մասնակցության ապահովում:</p>

3) Տրավմատիզմի կանխարգելման վերաբերյալ կրթական թեմաներն ինտեգրել բարձրագույն և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների բժշկական մասնագիտությունների ուսումնական ծրագրերում:	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն	ՀՀ առողջապահության նախարարություն ՀՀ սպորտի և երիտասարդության նախարարություն ՀՀ ԿԱ ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարություն ՀՀ մշակույթի նախարարություն ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ քաղաքաշինության նախարարություն ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարություն Հասարակական կազմակերպություն/ներ (համաձայնությամբ) Միջազգային կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)	2018 - 2019 թվականներ	Բժշկական մասնագիտական բազային կրթության արդիականացում:	Ֆինանսավորում չի պահանջում	2020 թվականին ուսումնական ծրագրերում ինտեգրված արդի կրթական թեմաներ:
--	---	--	-----------------------	--	----------------------------	--

Ռազմավարական ուղղություն 4. Նպատակը՝ Հայաստանի Հանրապետությունում մանկական տրավմատիզմի համաճարակաբանական հսկողության համակարգի ձևավորում, տրամադրվող բժշկական ծառայությունների որակի շարունակական բարելավում և վնասվածքների հետևանքների, բարդությունների կանխարգելում:

1) Մշակել մանկական տրավմատիզմի կանխարգելման ծրագիր:	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	ՀՀ սպորտի և երիտասարդության նախարարություն ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն ՀՀ ԿԱ ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարություն ՀՀ մշակույթի նախարարություն ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ քաղաքաշինության նախարարություն ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարություն Հասարակական կազմակերպություն/ներ (համաձայնությամբ) Միջազգային կազմակերպություններ	2018 թ.	Մանկական տրավմատիզմի կանխարգելում ,միջգերատեսչական համագործակցության ապահովում:	Ֆինանսավորում չի պահանջում	2019 թվականին ծրագրի առկայություն:
---	-----------------------------------	---	---------	---	----------------------------	------------------------------------

		(համաձայնությամբ)				
--	--	-------------------	--	--	--	--

Ռազմավարական ուղղություն 5. Նպատակը՝ Հայաստանի Հանրապետության բնակչության շրջանում տրավմատիզմի ռիսկի գործոնների և պատճառների վերաբերյալ հանրության իրազեկվածության բարձրացում

1) Հասարակական կազմակերպությունների հետ համատեղ կազմակերպել բնակչության շրջանում տրավմատիզմի կանխարգելման, ռիսկի գործոնների վերաբերյալ գիտելիքների տարածում, ներառյալ տեղեկատվական, կրթական նյութերի, հուշաթերթերի, պաստառների տարածումը, սոցիալական գովազդների, քարոզարշավների կազմակերպումը:	ՀՀ առողջ ապահովության նախարարություն	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն ՀՀ ԿԱ ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ երիտասարդության և սպորտի նախարարություն Տեղական ինքնակառավարման մարմիններ (համաձայնությամբ) Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ) Միջազգային կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)	2016-2020 թվականներ	Բնակչության շրջանում տրավմատիզմի կանխարգելման վերաբերյալ իրազեկվածության մակարդակի բարձրացում:	Հայաստանի Հանրապետության օրենքով չարգելված աղբյուրներ	Սահմանված ժամկետում տեղեկատվական, կրթական նյութերի առկայություն, իրականացված միջոցառումների վերաբերյալ հաշվետվությունների առկայություն:
--	--------------------------------------	--	---------------------	--	---	---

Ռազմավարական ուղղություն 6. Նպատակը՝ սպորտով զբաղվող բնակչության շրջանում վնասվածքներից առաջացած բարդությունների, հաշմանդամության և մահացության կանխարգելում և նվազեցում:

1) Մշակել սպորտային տրավմատիզմի	ՀՀ առողջա	ՀՀ սպորտի և երիտասարդության նախարարություն	2017-2018	Սպորտային տրավմատիզմի	Ֆինանսավորում չի	2019 թվականին ծրագրի
---------------------------------	-----------	--	-----------	-----------------------	------------------	----------------------

կանխարգելման ծրագիր:	պահության նախարարություն	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն ՀՀ ԿԱ ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարություն ՀՀ մշակույթի նախարարություն ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ քաղաքաշինության նախարարություն ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարություն Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ) Միջազգային կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)	թթ.	կանխարգելում:	պահանջում	առկայություն:
----------------------	--------------------------	---	-----	---------------	-----------	---------------

Ռազմավարական ուղղություն 7. Նպատակը՝ արտադրության մեջ առաջացած վնասվածքների, ոչ վարակիչ հիվանդությունների, հաշմանդամության և մահացության կանխարգելում և նվազեցում:

1) Մշակել արտադրական տրավմատիզմի համաճարակաբանական հսկողության համակարգ և փորձարարական կարգով առնվազն 2 համապատասխան կազմակերպություններում իրականացնել արտադրական տրավմաների դեպքերի վերլուծություն:	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	ՀՀ սպորտի և երիտասարդության նախարարություն ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն ՀՀ ԿԱ ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարություն ՀՀ մշակույթի նախարարություն ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ քաղաքաշինության նախարարություն ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարություն Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ) Միջազգային կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)	2016-2018 թվականներ	Արտադրական տրավմատիզմի համաճարակաբանական հսկողության համակարգի ձևավորում, արտադրական տրավմատիզմի դեպքերի, դրանց առաջացման պատճառների վերաբերյալ տվյալների առկայություն:	Ֆինանսավորում չի պահանջում	2020 թվականին փորձարարական գործընթացի արդյունքների ամփոփում, շահագրգիռ գերատեսչությունների ն գրավոր առաջարկությունների տրամադրում:
2) Մշակել և փորձարարական կարգով բժշկական օգնություն և	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	ՀՀ սպորտի և երիտասարդության նախարարություն ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն	2017-2020 թվակ	Բժշկական օգնություն և սպասարկող	Հայաստանի Հանր	2020 թվականին փորձարարական գործընթացի

<p>սպասարկում իրականացնող 1 կազմակերպությունում ներդնել ճառագայթաբանության ոլորտում ճառագայթային պաշտպանության հսկողության չափանիշներ:</p>	<p>յան նախար արությո ւն</p>	<p>ՀՀ ԿԱ ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարություն ՀՀ մշակույթի նախարարություն ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ քաղաքաշինության նախարարություն ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարություն Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ) Միջազգային կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p>	<p>աննե ր</p>	<p>կազմակերպությունն երում իոնացնող ճառագայթման աղբյուրների և գեներացնող սարքերի օգտագործման և շահագործման ընթացքում վնասվածքների կանխարգելում:</p>	<p>ապետ ության օրենքո վ չարգել ված աղբյու րներ</p>	<p>արդյունքների ամփոփում և տեղեկատվության տեղադրում Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարության կայքում:</p>
--	---	---	-------------------	---	--	---

